

คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทวิจารณ์
รางวัลกองทุน
หม่อมหลวงบุญเหลือ
เทพยสุวรรณ
ปี ๒๕๔๐

โครงการวิจัย เครื่องช่วยการวิจารณ์ศิลปะ
การวิจัยและพัฒนา (สกว.)

ความเห็นของคณะกรรมการตัดสิน
บทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๐
กองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ

คณะกรรมการตัดสินบทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๐ ได้พิจารณาบทวิจารณ์ซึ่งมีผู้ส่งเข้าประกวดทั้งสิ้นรวม ๗ ราย และมีมติให้บทวิจารณ์ของ ดวงมน จิตรจำนงค์ และ สกฤต บุญยทัต ได้รับรางวัลบทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่นของกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ประจำปี ๒๕๔๐ ดังมีเหตุผลต่อไปนี้

งานวิจารณ์ของดวงมน จิตรจำนงค์ เป็นแบบอย่างอันดีของการวิจารณ์วรรณกรรมไทยร่วมสมัย โดยที่สามารถชี้ให้เห็นลักษณะเด่นของงานเขียนแต่ละชิ้นอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดความเข้าใจ ความซาบซึ้งในคุณค่าของวรรณกรรมนั้น

ดวงมนได้แสดงให้เห็นว่า การวิจารณ์นั้นมีพันธกิจไม่ต่างกับการสร้างสรรค์วรรณกรรมที่ผู้วิจารณ์กำลังทำหน้าที่ตีความชีวิตมนุษย์ผ่านตัวบท แสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมนั้นมีพลังความคิดและสัมผัสทางอารมณ์ แหวมคมและเข้มข้นอย่างไร ยิ่งกว่านั้น ดวงมนสามารถเชื่อมโยงความคิดเชิงชนบววรรณคดีมาประสานในการวิเคราะห์และตีความวรรณกรรมร่วมสมัยได้อย่างแยบยล สร้างความประจักษ์ให้แก่ผู้อ่านว่า ภูมิปัญญาดั้งเดิมในวรรณคดีนั้นมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจตัวบทของวรรณกรรมร่วมสมัย เพราะทำให้เราเข้าใจ "สาร" ที่ผู้ประพันธ์ตั้งใจเสนออย่างถ่องแท้และลุ่มลึกขึ้น

ส่วนบทวิจารณ์ของสกล บุญยทัต มีท่วงทำนองอันโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ด้วยความเชื่อมั่นว่าวรรณกรรมที่ดีย่อมกลั่นกรองมาจากการสั่งสมภูมิปัญญาและประสบการณ์อันลุ่มลึกหลากหลายของผู้ประพันธ์

สกลชี้ให้เห็นว่าการอ่านวรรณกรรมให้ทั้งความประเทืองอารมณ์ และเป็น "แสงสว่างทางปัญญา" นำผู้อ่านไปสู่ความเข้าใจแง่มุมอันซับซ้อนของจิตวิญญาณมนุษย์ กลวิธีในการนำเสนอบทวิจารณ์ของสกลจึงเริ่มด้วยการตั้งคำถามหรือหยิบยกประเด็นความคิดเกี่ยวกับสภาวะของมนุษย์ในสถานการณ์หรือวิกฤตการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันสารสำคัญที่ผู้ประพันธ์นำเสนอ นอกจากนั้นสกลยังสามารถผสมผสานภูมิหลังและประสบการณ์การอ่านรวมทั้งความเป็นนักมนุษยนิยมของเขามาช่วยอธิบายวรรณกรรมที่เขาวิจารณ์ บทวิจารณ์ของเขาจึงไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าถึงคุณค่าทางความคิดของตัวบทอย่างลึกซึ้งเท่านั้น หากยังช่วยผู้อ่านให้ใคร่ครวญต่อไปถึงปัญหาเกี่ยวกับความหมาย คุณค่า และภาวะของความเป็นมนุษย์อันเป็นเครื่องยืนยันได้อย่างเด่นชัดว่าการอ่านวรรณกรรมคือวิถีแห่งความเข้าใจโลกและชีวิต

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจึงเห็นสมควรมอบรางวัลบทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่นของกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ประจำปี ๒๕๔๐ ให้แก่ ดวงมน จิตรจำนงค์ และ สกล บุญยทัต และหวังว่ารางวัลนี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพในวงการวิจารณ์ของไทยต่อไป

คณะกรรมการตัดสินบทวิจารณ์วรรณกรรมฯ

๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๐

(๑๑)

บทวิจารณ์วรรณกรรม

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงมน จิตรจำนงค์

๑. ม้าก้านกล้วย...กวีนิพนธ์เพื่อ "เกี้ยวข้าवरัก"
๒. "เสียงเพรียกจากดวงใจ" ของ พงนา จันทรสันติ
๓. ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน อุดมการณ์ที่ขัดแย้งหรือการ-
แย่งอำนาจด้วยคันทา
๔. แผ่นดินอื่น : ดินแดนที่ "แสงจันทร์ส่องสมร ทมดเทวษ"
๕. "เสียงเต้นของหัวใจ" สำนักแห่งความเป็นมนุษย์และ
ความแข็งแกร่งทางวัฒนธรรม

ตัวอย่างบทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๐

รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงมน จิตรจำนงค์

แผ่นดินอื่น :

ดินแดนที่ 'แสงจันทร์บ่ส่องสมร ทมดเวช'

๑. ความมืดของชีวิตที่ถามหาแสงสว่างในใจ

หากพระมหาอุปราชา ยวราช แห่งแผ่นดินตะเลง ในลิลิตตะเลงพ่าย จะยอมรับว่าดวงใจอันมืดมนด้วยกำสรดของตนเป็นดินแดนที่แสงจันทร์ส่องไปไม่ถึง พระองค์ก็ยังสู้สละชีวิตไว้ในแผ่นดินอื่น เพื่อพิสูจน์ความเป็นนักรบและมนุษย์ที่แท้ผู้มีแสงสว่างในใจและพิชิตความกำสรดที่อาลัยต่อชีวิตด้วยแสงสว่างนั้น

กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ ได้แปรเปลี่ยนแผ่นดินของเราให้กลายเป็น "แผ่นดินอื่น" หรือพูดให้ตรงกว่าในสายตาของเขา มนุษย์พากันแปลกแยกต่อแผ่นดินที่เกื้อกูลชีวิตของตน นั้นหมายถึงการแปลกแยกต่อโลกธรรมชาติและชีวิตด้วย ชีวิตที่มีแต่โลก "วัฒนธรรม" อย่างหยาบช้ำ และสูญเสียความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับโลกธรรมชาตินั้นเป็นชีวิตที่แห้งแล้งมืดมนตกต่ำเพียงใด มันก็คือชีวิตที่เรากำลังเผชิญอยู่ และกนกพงศ์ได้สร้างขึ้นใหม่เป็นโลกศิลปะที่มีพลังกระทบอารมณ์ได้เข้มข้นจะไม่ครุ่นคิดถึงก็ได้

แต่ไหนแต่ไรมา แผ่นดินเป็นแดนที่พระโพธิสัตว์มุ่งมาถือกำเนิดเพื่อแสวงหาสัจธรรม ความทุกข์ยากแปรปรวนในแผ่นดินกระตุ้นให้สัตว์บุรุษเกิดความเมตตาอย่างลึกซึ้งต่อเพื่อนมนุษย์ จนสละความรักส่วน

ตนเพื่อปลดเปลื้องพันธนาการของความเขลาจากชีวิต แผ่นดินเป็น
ประจักษ์พยานของการต่อสู้กับพญามารผู้แฝงอยู่ในชีวิตของทุกผู้ทุกนาม
ไม่ละเว้น แม้พระธรณีผู้ถือกฎและทุกขรื้อนกับชีวิตย่อมปิดติชมขึ้นต่อชัย
ชนะอันส่องสว่างแก่จิตใจของมวลมนุษย์ทุกกาลสมัย

ใน แผ่นดินอื่น แผ่นดินนั้นเป็นอื่นต่อเรา หรือเรากันแน่ที่เป็นอื่น
คนสมัยนี้ทำได้แม้กระทั่งขุดแผ่นดินออกขาย แม่เต่าหมา ที่ถูกมองเป็น
แม่มดปลูกเรือนไวนบนแท่งดินสูงซึ่งมีแอ่งที่ถูกขุดล้อมรอบ เรือนของแก
เป็นเรือนไม้ตะเคียนทั้งหลัง แก"ดื้อ"ที่ไม่ยอมโยกย้ายไปไหน ดื้อที่หาญ
ต่อสู้กับคนทั้งหมู่บ้านที่เชื่อในอำนาจเวทมนตร์ของแก แต่สุดท้ายปล่อย
ปละละเลย ("แม่มดแห่งหุบเขา")

เวทมนตร์ ความศักดิ์สิทธิ์ หรือ คุณค่าทางจิตใจ ถึงแม้มีอยู่จริง
ก็ไม่ใช่สิ่งที่มีความหมายมากไปกว่าแสงไฟฟ้าซึ่งมาพร้อมกับการสูญหาย
ของศาสนา มัด ผู้เข้าใจโลกดีบอกว่า มนุษย์เพียงแต่กลัวความมืด แต่ไม่
ได้ต้องการคำตอบให้แก่ชีวิต ดังนั้น การขุดแผ่นดินที่หมายถึงการขุด
ศรัทธาตั้งเดิมทิ้งไปเพื่อแลกกับเงินไม่กี่หมื่นบาทนี้จึงไม่ใช่สิ่งแปลก
ประหลาดอันใด ความพินาศของแม่เต่าหมาเป็นความพ่ายแพ้ของจิต
วิญญาณเก่าและเป็นโศกนาฏกรรมของคนที่ยังอยู่ แต่ก็ไม่มีใครรู้สึก
ตัวละครเพียงตัวเดียวในเรื่องคือ เล็ก หนูม้วยเบญจเพส เป็นผู้ที่เลือกที่จะ
ไม่ยอมเป็นเพียงประจักษ์พยานของความหายนะนั้น แต่เขาก็ถูกตีจมโคลน
หลังจากนั้นผู้เล่าไม่ได้เอ่ยถึงเขานีก เพื่อแสดงถึงการไม่มีชีวิตอยู่อีกต่อไป
วิธีการนี้แสดงถึงความเฉยเมยของผู้เล่าเพื่อสร้างความหวั่นไหวแก่ผู้รับ หรือ
เพื่อจะยั่วว่าเป็นวิถีของโลกสมัยใหม่

ผู้แต่งเลือกที่จะแสดงการรับรู้ของผู้พบเห็นหายนะของศรัทธาที่
เกิดขึ้นเมื่อ "ถนนเข้ามาและตะเคียนถูกขนออกไป" ตะเคียนหินนั้นแม่

กำเนิดมาพร้อมกำเนิดของสรรพสิ่งมีชีวิต และมีนางพรายอัน "มีชีวิตเป็นตัวเป็นตนอยู่ในหัวใจของชาวบ้านแถบถิ่นเทือกเขามาช้านาน" ก็คงจะอยู่ต่อไปไม่ได้ เพราะผู้คนดูเหมือนพอใจที่จะใช้ชีวิตอย่างไร้ศรัทธา โดยเฉพาะมัดผู้พยายามอยู่เหนือชีวิตให้ได้ เพราะชีวิตของเขา "ไม่หลงเหลือชีวิตอยู่แล้ว" แม้เข้าใจก็ยังดูตาย เพราะคิดว่าไม่อาจเปลี่ยนแปลงอะไรได้ ดูเหมือนว่าการเปลี่ยนแปลงโลกด้วยสติปัญญานั้นยากยิ่งกว่าปล่อยให้โลกผันแปรไปด้วยความหลงผิดตามๆ กันของคนทั้งโลก

กนกพงศ์ชัยทั้งทำยว่า เราลือโลกหรือโลกลือเรา มนุษย์ที่สูญเสียศรัทธาและไม่มีความมั่งงามใดๆ ในชีวิตยังมีความยิ่งใหญ่พอที่จะลือโลกหรือโชน การลือโลกด้วยการใช้ชีวิตอย่างไร้แก่นสารจะมียิ่งเพิ่มพูนนัยให้แก่โลกกระนั้นหรือ

๒. ปัญหาอันหนักหน่วงของยุคสมัยที่ท้าทายความเป็นมนุษย์

ความขัดแย้งสำคัญในเรื่องสั้นชุดนี้คือ มนุษย์ควรจะต้องสู้หรือยอมจำนน ผู้แต่งบอกว่าในยุคนี้เรากำลังต่อสู้กับการสูญเสียศรัทธาของคนเกือบทั้งโลก คนในเมืองใหญ่ยอมถูกบังคับให้แสวงหาความสุขด้วยวัตถุที่แลกมาด้วยหยาดเหงื่ออย่างตรากตรำคร่ำเคร่ง จนน้ำคั่งและมาพินกันด้วยความหวาดระแวง และโทสะเหมือนไม้ไซคน แน่นนอนด้วยความไม่ตั้งใจ ("ผิอยู่ในบ้าน")

ท่ามกลางแสงจันทร์เพ็ญสุกสว่างและกลิ่นความเลื้อด มนุษย์กระทำต่อผู้อื่นอย่างไม่ตั้งใจเพราะความกลัว โทสะ และความเขลา ("แมวแห่งบูเต๊ะกรือซอ") มนุษย์ไม่อาจยอมรับศรัทธาของผู้อื่นทั้งๆ ที่ตนไม่มีศรัทธาต่อความดั่งามใดๆ เราเพียงแต่อ้างการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยเพื่อดูตาย หรือซ้ำร้ายเพื่อร่วมกระทำ ยังดีที่กนกพงศ์บอกว่า สำหรับผู้

สูญเสียศรัทธาและฝังมันไว้ในความชิงชังอย่างก่อหูน (ใน"แพะในกุโบร์")
นั้น อาจทำได้โดยปราศจากความขัดแย้ง แต่ความรู้สึกสับสนลังเลยัง
รบกวนจิตใจของคนรุ่นใหม่ที่จะมีรากฐานการอบรมจากวัฒนธรรม
ดั้งเดิม ไม่ว่านักธุรกิจอย่าง อานนท์ จะตัดสินใจอย่างไร สำนึกอาจไม่พอ
ให้เขาเสี่ยงต่อความล้มเหลวในยุคใหม่ได้ ยุคใหม่อันมีรุ่งอรุณอยู่ที่การ
ทำลายล้างความดีงามทั้งในโลกวัฒนธรรมและโลกธรรมชาติ แต่สำหรับ
ผู้อ่าน ผู้แต่งได้เตือนสติเราอย่างแยบยล คำถามของอานนท์ต่อไปนี้ย่อม
เป็นคำถามของเราเองด้วย :

"อานนท์รู้ตัวดีว่ากำลังตกอยู่ในวังวนอันเลวร้าย ความเลวร้ายดัง
กล่าวคุกรุ่นอยู่ในห้วงคิดของเขานี้เอง เขาอยากจะเชื่อว่ายุคสมัยกำลัง
ต้อนรับเขาเข้าสู่มุมอับ จะหลีกเลี่ยงไปทางไหนก็ไม่ได้ นอกจากยอมปล่อยตัว
ให้มันหัวปักเขาไป ไข้...เขาคือสัตว์ซึ่งถูกตีโพยพันนาการเพื่อนำไปสู่พิภ
บูชายัญ เพียงแต่เทพเจ้าองค์ใดเล่าที่เขาต้องพลีชีวิตสังเว?... คำตอบ
ช่างแจ่มชัดเหลือเกิน ทุกสรรพเสียงยืนยันกับเขาด้วยคำตอบเดียว คุณ
ค่าของยุคสมัยถ่วงดุลได้ด้วยมาตรวัดแห่งเงินตรา! นาประหลาดเหลือเกิน
ที่สิ่งสมมุติเพื่อความสะดวกในการแลกเปลี่ยนในอดีตกลับกลายมามี
อิทธิพลเหนือชีวิตมนุษย์ ทั้งนี้นับวันมันยิ่งพิสูจน์ให้เห็นว่ากำลังมี
อิทธิพลอยู่เหนือความดีงาม แน่ละ เบื้องหลังของเงินตราคือความฉ้อฉล
ร้ายแสบ เป็นความโสโครกซึ่งไม่ควรเจียดใกล้ แต่จะให้ทำเช่นไร? มีวิถี
ใดเหลือไว้ให้เลือกอีก?...."

(หน้า ๓๑๘)

ความผูกพันทางใจแฝงความใคร่ของหญิงชายต่างวัยที่เชื่อมโยง
ด้วยประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านเก่าแก่ มนต์ขลังแห่งสายน้ำตก
เพลงโนรา และการร่ายรำเยื้องกรายอันอ่อนช้อยพลิ้วพรายเหมือนการ
โบกบินของผีเสื้ออิสระ ดูเหมือนดำรงอยู่ได้แต่ในฝันที่ไม่อาจจะเป็นจริงใน

โลกยุคใหม่ จนน่ารำไห้ ("น้ำตก") ศิลปะและกามารมณ์ในเรื่องนี้เชื่อมโยงกันและเปิดเผยความลึกเร้นแห่งวิญญาณที่แสดงความเป็นคนในแง่มุม แต่ก็จะถูกกละเลยในไม่ช้า

ตัวละครครุ่นคิดและแสดงความหวนไหว้ให้เราทราบว่า :

"ผมหวนไหว้ขึ้นมาเมื่อคิดถึงว่าคุณค่าซึ่งสร้างสมมาแต่ยุคอดีตอยู่ใกล้ขีดเราเหลือเกิน ใกล้กระทั่งยังสามารถใช้เงินทองซื้อหาได้เมื่อเกิดอารมณ์ถวิล คล้ายเป็นอารมณ์ซึ่งเราพอใจสวมใส่อยู่ชั่วครู่ยาม แล้วไม่นานเราก็ตลัดทิ้งเหมือนมันไม่มีคุณค่าพอที่จะพบเก็บรักษาไว้หรือกระทั่งอาจไม่มีใครคิดทบทวนเลยว่า *ความรู้สึกที่เรามีต่อมันนั้นจริงแท้แค่ไหนเป็นเช่นไร*"

หรือเราได้มายืนอยู่ตรง *ปากทางเข้าสู่ยุคแห่งการล่มสลายแล้ว*
โดยแท้จริง (หน้า ๓๖๔-๓๗๐)

ผู้แต่งคงไม่ประสงค์จะให้การยอมจำนนของตัวละครเป็นคำตอบของโลก ทั้งๆที่ประจักษ์ว่ากำลังบงกชายุติตัวเองเพื่อสละเวรเงินตราและความชั่ว โฉนเลยจึงยอมทุกซ์ทรมาน หรือยอมสูญเสียจิตใจเพื่อจะได้ไม่ต้องทุกซ์ทนหรือว่าแท้จริงแล้วมนุษย์คือผู้อ่อนแออย่างถึงที่สุด ผู้ที่เติบโตขึ้นในความต่ำช้าจึงจำต้องรับโทษทัณฑ์เป็นความเลวร้ายไปตลอดชีวิต ("บางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้น...") เช่นนั้นหรือ คำว่าไม่มีทางเลือกมิได้เป็นข้ออ้างหรือเป็นความอับจนที่แท้จริง พลังสร้างสรรค์หนทางใหม่ไม่ใช่คุณสมบัติของมนุษย์ไปแล้วเช่นนั้นหรืออย่างไร สิ่งเหล่านี้คือประเด็นปัญหาที่ผู้แต่งวางไว้ในความหมายอันยังไม่จบสิ้นไปพร้อมกับเรื่อง และยังไม่ควรจบ ความอ่อนแอภายในเป็นสิ่งเสริมอำนาจความชั่วร้ายจาก

ภายนอก เราเลือกที่จะยับยั้งขัดขวางความชั่วร้ายตั้งแต่เมื่อใดเพียงเพื่อ“ความ
อยู่รอด”

แม้เป็นเรื่องสั้นขนาดยาว และหากไม่อาศัยการตีความก็อาจมอง
ไม่เห็นเอกภาพของวัสดุส่วนต่างๆ จนบางคนอาจเห็นว่าเย็นเยือกจริงจัง แต่ผู้
ที่เล็งเห็นการเชื่อมโยงของความหมายในวัสดุของเรื่องย่อมบอกได้ว่าสิ่ง
เหล่านั้นล้วนมีความหมายที่จำเป็นต่อการสร้างความเข้มข้นทาง
อารมณ์และมิติที่ลึกซึ้งซึ่งอันชวนให้ได้แย้งไม่จบสิ้นทางความคิด นี่คือปัจจัย
ที่จะทำให้งานนิพนธ์นี้มีชีวิตสืบไปอีกยาวนานในฐานะที่ไม่ใช่สิ่งสะท้อน
สังคมเท่านั้น แต่เป็นเครื่อง “สร้างวิถีให้แก่ชีวิต” อย่างที่ผู้แต่งกล่าวไว้
(ใน“บางถ้อยคำ”)

ความปวดร้าวย่อมจะดำเนินต่อไปเมื่อความตกต่ำนั้นไร้ทางออก
แม้แต่ใจก็ยังมิถมนับจน แต่ความรู้จักที่จะปวดร้าวนั้นยังคงเป็น
คุณสมบัติยิ่งใหญ่ของความเป็นมนุษย์ แทบไม่น่าเชื่อ แผ่นดินของเราได้
กลายเป็นแผ่นดินอื่นในชั่วเพียง ๓ ศตวรรษเท่านั้น (“บ้านเกิด”) เป็นสิ่งนำ
ตระหนกและน่าใจหายเมื่อเทียบกับความศรัทธาของชาวบ้านที่ยังจะทำนา
ต่อไปเพื่อรักษา “ค่าแห่งความเป็นคน” ซึ่งเป็นมรดกสืบทอดจากบรรพบุรุษแม้
ยากจนและตรากตรำ (ใน“นักเขียนใหม่” ซึ่งผู้แต่งถือเป็นเสมือนคำนำใน
เล่ม *สะพานขาด* รวมเรื่องสั้นเล่มแรกพิมพ์ครั้งแรกในปี ๒๕๓๔)

แต่ความปวดร้าวแม้หนักหนาเพียงไรก็น่าจะยังไม่เพียงพอ เมื่อได้
ข้อสรุปว่าไม่มีทั้งพระเจ้าและชาตาน มนุษย์ตกอยู่ในความว่างเปล่า จึง
ต้องสร้างความหมายเอาเอง และเมื่อประจักษ์ว่า “ความทারণหาบช้า
นั้นมีอยู่จริง” ช้ายังแพร่สะพัดไปทุกท้องถิ่นในรูปแบบของ “บทเพลงอันลึกลับ

และนำหวาดหวั่น" ("บนถนนโคลีเซียม") ความหวาดหวั่นต่อความชั่วร้าย
คงจะเป็นรุ่งอรุณของการต่อสู้ของยุคสมัยนี้ หากมนุษย์ไม่ขลาดเขลาเกิน
ไปที่จะพิทักษ์ความดีงามไว้("บ้านเกิด") เราจำเป็นต้องค้นหาด้วยว่าความ
ดีงามนั้นมีอยู่จริงหรือไม่ ในที่ใด โดยเฉพาะในใจของเรา

ผู้ที่ยอมจำนนต่อความดีงามเพียงอย่างเดียวคือผู้ทรนงในจิต
วิญญาณของตน เช่นพ่อ (ใน "บางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้น...") ที่ยอมจำนนต่อ
ความรัก คนเช่นนี้จะถูกทำลายโดยความด้นซำมิดำของจิตใจ หรือจะ
ไม่มีวันสูญหายไปจากแผ่นดินของเรา นี่คือการถามที่ผู้ประพันธ์ แผ่นดิน
อื่น ยังไม่ได้ตอบ

บทประพันธ์ที่ดูเหมือนบรรจุความไร้หวังไว้เต็มเปี่ยมนี้มีพลังพอที่
จะกระตุ้นความหวังของการกอบกู้โลกให้ทันท่วงทีหรือไม่ คำตอบคงเป็น
ว่าผู้อ่านมีความเอาจริงเอาจังต่อการเพ่งพินิจในวัสดุของงานมากเพียงไร
มีหัวใจอ่อนไหวหรือหวั่นไหวพอจะรับรู้ความเลวร้ายมืดดำและความสุข
สว่างในโลกที่ผู้แต่งเลือกเฟ้นมาเสนอได้เพียงไร คุณค่าทางอารมณ์และ
ปัญญาของงานประพันธ์ย่อมท้าทายต่อผู้รับทุกเมื่อไม่ว่าจะเป็นงานที่ได้รับ
รางวัลหรือไม่ พ่อจะกล่าวได้ว่า แผ่นดินอื่น เรียกร้องวิจารณ์ญาณและ
ความละเอียดอ่อนของผู้รับให้เผชิญต่อปัญหาของยุคสมัย พร้อมกับ
เพียรหาความยิ่งใหญ่ของความเป็นมนุษย์ที่ดูเหมือนว่ากำลังจะสูญหาย
ไปอย่างรวดเร็วจนน่าหวาดหวั่น แม้จากใจของเราเอง

บทวิจารณ์รวมเรื่องสั้น แผ่นดินอื่น

โดย กนกพงศ์ สงสมพันธุ์

บทวิจารณ์วรรณกรรม
โดย อาจารย์สกุล บุญยทัต

๑. “แผ่นดินอื่น” เบื้องลึกแห่งการตกเถียงเสวนาระหว่างตัวตน
แห่งความคิดกับสังคมความสลับในโลกและชีวิตของมวลมนุษย์
๒. “คนหมายเลขศูนย์” การเกี่ยวโยงสำนึกระหว่างผู้ฆ่าและผู้ถูกฆ่า
๓. “ลากและชีวิต” ในวันหนึ่ง...มันจะพัดพาเรากลับบ้าน
๔. “บทเพลงแห่งนกกาชเชน” การต่อสู้ของวีรบุรุษตัวเล็ก ๆ กับ
หัวใจที่มีดบอยด
๕. “จำวแผ่นดิน” หรือ...อำนาจทำให้คนชั่วร้าย
๖. “ตะตึงแต้ตึง” อ้ายบ่าวตัวจริง...มันอาจกำลังจุดไฟเผาเมือง
๗. การล่มสลายของสถาบันครอบครัวที่ความรักไม่อาจเยียวยา
เพราะ “เธอเกิดเป็นมนุษย์...เธอจึงต้องพบกับสิ่งนี้”

ตัวอย่างบทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๐
อาจารย์สฤล บุญยทัต

แผ่นดินอื่น

เบื้องลึกแห่งการถกเถียงเสวนาระหว่างตัวตนแห่งความคิด
กับสังคมความลึกลับในโลกและชีวิตของมวลมนุษย์

"เราเสมือนกำลังทำงานอยู่บนความเชื่อและศรัทธาเฉพาะ
ตน...งานเขียนของเราจักกล่อมเกลาจัดใจของเราเป็นเบื้องต้น ชีวิตได้ให้
กำเนิดงานเขียน ขณะทำงานเขียนสร้างวิถีให้แก่ชีวิตที่ก้าวเดินไป...นักเขียน
แต่ละคนต่างมี'วิถี'แตกต่างกันไป สิ่งเดียวที่น่าจะเหมือนกันคือ การวาง
เดิมพันต่องานเขียนด้วยชีวิต"

xxxx

ในที่สุด แผ่นดินอื่น รวมเรื่องสั้นของกนกพงศ์ สงสมพันธุ์ ก็ได้รับ
การตัดสินให้ได้รับรางวัลซีไรต์ในปี ท่วมกลางบรรยากาศของข่าวสาร
และการวิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อต่างๆ ที่ค่อนข้างจะคึกคักและต่อเนื่องที่สุด
ณ ที่ตรงนี้ผมเคยให้ข้อสรุปในงานเขียนของตัวเองว่า แผ่นดินอื่น เป็น
หนังสือรวมเรื่องสั้นที่ดีที่สุดในบรรดารวมเรื่องสั้นที่เข้าชิงชัยในรางวัลนี้
ด้วยกัน ในครั้งนั้นผมพิจารณาจากความเชื่อและศรัทธาเฉพาะตนที่ว่างาน
เขียนชิ้นสำคัญ จะต้องมียุคประยกบของประสบการณ์ที่ค่อนข้างจะเติบโต
และหยั่งลึกถึงภาวะแห่งความเป็นจริงในความเป็นไปของโลกและชีวิต
โดยเฉพาะกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งดั้งเดิมที่ตกอยู่ในห้วง
วิกฤตของการทำลายล้างโดยมนุษย์ 'สัตว์ที่ชอบเรียกตัวเองว่าคน' ผสม
ผสานเข้ากับตัวตนแห่งความคิดที่สามารถจับประเด็นปรากฏการณ์ต่างๆ
ได้อย่างลุ่มลึกและจริงจังกะไหน

xxxx

(๒๑)

โดยนัยแห่งสาระของ แผ่นดินอื่น เรื่องสั้นทั้งหมดดูมีเจตจำนงที่จะประกาศว่าโลกและชีวิตของเราที่เคยมีอยู่และเป็นอยู่ กำลังเดินทางสู่วิกฤตแห่งความเปลี่ยนแปลงขั้นหายนะ กำลังเดินทางบนถนนแห่งความดีงามที่เป็นของปีศาจชั่วร้าย นับแต่การรับรู้และการดำรงอยู่ของชีวิตกับโลกแห่งธรรมชาติถูกทุบทำลายด้วยความหลงผิดที่มนุษย์ยุคใหม่หลงใหลได้ปลื้มกับอำนาจแห่งผีร้ายที่มาจากระบบอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีอำนาจของเงินตราที่ก่อให้เกิดพลังมืดบาปขึ้นในจิตวิญญาณของมนุษย์อย่างฝังแน่นจนกลายเป็นเนื้อเดียวกัน รวมทั้งอำนาจแห่งการล้างผลาญอันไม่จบสิ้นของเหล่าผู้กระหายสงคราม....ดูเหมือนว่าเมื่อถึงเวลานี้ 'ความรัก' อันหมายถึงการดำรงชีวิตอยู่ด้วยความอองกามแห่งความเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ภายใน ความอองกามแห่งคุณธรรมที่สูงค่าแทบจะไม่เกิดกับตัวมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม.....ทุกสิ่งดำเนินไปอย่างคลุมเครือ ท่ามกลางความหวาดกลัวในหุบเหวของความมืดมนลึกลับ มนุษย์ดำเนินบทบาทของตนเองไปท่ามกลางความลับที่ซ่อนซุกไว้ในชีวิตอย่างเงิบเหงาล้ำลึก

“ความหวาดกลัวที่น่าประหลาดใจกว่า และเป็นใครก็ไม่อาจลืมได้ลง หากได้ฟังเรื่องเล่าจากแม่เต๋าเราะบูร์ เต๋มาคนนี้เป็นมุสลิม แต่ติดเหล้าจอมแฉะ ในสถานที่เช่นนี้มุสลิมติดเหล้าไม่ใช่เรื่องผิดแปลก เพราะในหมู่คนยากจนที่สามารถแปรสภาพเมืองให้กลายเป็นดินแดนลึกลับได้ ไม่ว่ากฎเกณฑ์ใดก็ย่อมพร้อมที่จะสลายตัวไปได้ตลอดเวลา แม้แต่กฎอันเคร่งครัดของศาสนา

(บนถนนโคลีเซียม)

xxxx

มีผู้ตั้งประเด็นในเชิงคำถามเอาไว้ว่า

“ทำไมโลกและชีวิตของวันนี้จึงขาดธรรมะ
ทำไมมนุษย์แทบจะทุกคนถึงได้ไร้กฎเกณฑ์
ที่จะคอยเตือนตัวเองไม่ให้ทำอะไรตามใจตัวจนถึงขนาด
ฉกฉวยเอาผลประโยชน์จากวิถีธรรมชาติที่ตัวเอง
ผูกพันเป็นสายใยชีวิตอยู่ และทำไมสังคม
ของมนุษย์ในโลกทางวิชาการที่เติบโตสูงสุด
ถึงได้ขาดการแบ่งปันและเอื้ออาทรแก่กันและกัน”

นี่คือ ข้อถกเถียงที่ยังหาข้อสรุปแห่งการยอมรับไม่ได้ มนุษย์ซึ่งเป็น ‘ผู้กระทำ’ ทั้งหลายพยายามเหวี่ยงตัวเองให้เข้าไปอยู่ในหลัภูมิที่ปลอดภัยจากข้อครหาโดยมีกำแพงเงินตราเป็นเกราะคุ้มกัน ดูเหมือนว่าประเด็นของคำถามที่คอยตอกย้ำจิตสำนึกในด้านดีให้ลุกขึ้นมาทบทวนบทบาทของการดำรงอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคนจะว่างเปล่าและกลายเป็นศูนย์ ไม่มีใครสนใจ ไม่มีใครใส่ใจรับรู้ว่าในขณะที่เขามีชีวิตอยู่ มีผู้ใดและสิ่งใดบ้างที่ล้มหายตายจากไป มนุษย์ของวันนี้มองโลกด้วยสายตาที่แคบลงและด้วยหัวใจที่มีติดบอดอย่างสนิท ตรงนี้เองที่ถือเป็น ‘วิกฤตแห่งวิกฤต’ ที่เกิดขึ้นในภาวะสำนึกที่กนกพงศ์แสดงออกมาได้อย่างเสียดแทงความรู้สึกบนความสูญสลายที่เกิดขึ้นในความเป็นจริง

“มีหลายอย่างที่ทำให้ฉันงงัน พ่อปล่อยสวนมะพร้าวให้กรรือสวนครัวของแม่ยิ่งเล็กลงๆ... ว้าวเริ่มหายไปทีละตัว กระทั่งที่สุดเหลือเพียงไก่กับแม่หมู ฉันไม่มีทางเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นนี้หรอก รู้เพียงว่ามันทำให้ฉันกลัวเพียงเดียวกับในตอนดึกคืนหนึ่งซึ่งครูสว่างมาเคาะประตูเรียกเราตื่นขึ้นมาเห็นแกเลียดโทรมร่าง “มันจะมาฉัน”

(บ้านเกิด)

xxxx

(๒๓๓)

ยั้งนับวันด้วยปรากฏการณ์ที่เลวร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับโลกและชีวิต เราอาจกำลังตกอยู่กับวังวนของอะไรบางอย่างที่ยากจะดิ้นรนให้หลุดพ้น มีบางขณะที่กนกพงศ์เหมือนจะบอกกับเราในท่วงทำนองที่ว่า “จงดำรงชีวิตอยู่ด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่แท้จริงของเรา หากเราเพียรพยายามอย่างถึงที่สุดแล้ว ความสุขอันยิ่งใหญ่ก็จักมาเยือนเราได้”

ประเด็นของคำกล่าวนี้น่าเชื่อถือแค่ไหนเพราะในเมื่อสังคมและชีวิตของผู้คนวันนี้ขาดการสืบต่อที่มาจากประสบการณ์ของอดีต และยังขาดเงื่อนไขที่จะนำพาเอาความถูกต้องแท้จริงไปสู่อนาคต นี่ก็อแกนแท้แห่งอุปสรรคที่ทำให้มนุษย์ถอยห่างจากความเป็นตัวตนที่แท้จริงออกมา แต่กนกพงศ์ดูเหมือนจะแสดงความเป็นตัวตนทางความคิดของเขาในภาวะแห่งความไม่แน่ใจว่าโดยเนื้อแท้แก่นสารของโลกและชีวิตยังคงมีอยู่ และมันสามารถทำให้เราคิดเปรียบเทียบ ‘ชีวิตกับชีวิต’ ได้อย่างปลดปลงอยู่ไม่น้อย

“มุสลิมวางจิตใจในหัตถ์อัลลอฮ์ แล้วเริ่มต้นอดอาหารตั้งแต่เห็นแสงแรกของอรุณ.....ความหมายของมันมิได้มีเพียงการประกาศว่าเป็นปาวที่ดีของพระองค์เท่านั้น นอกเหนือจากการฝึกจิตใจให้เข้มแข็งอดทนแล้ว สิ่งที่เราได้เรียนรู้ก็คือรสชาติของความหิว นี่คือ วิถีซึ่งคนรวยจะรู้ว่าคนจนอยู่อย่างไร ?

(แมวแห่งบูเต๊ะกรือขอ)

xxxx

การคำนึงถึงภาวะความเป็นอยู่ ซึ่งถือเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญที่มนุษย์จะต้องก้าวไปพร้อมกับโลกและชีวิตในลักษณะที่มีใช้การไปตามผู้อื่น แต่คือการเดินนำหน้าตัวเองโดยปราศจากภาพลวงตา อย่างน้อยที่สุด กนกพงศ์ก็ได้ชี้ให้เราเข้าใจถึงสถานะแห่งธรรมชาติ รู้ใจฟ้ารู้ใจดินซึ่งมิได้หมายความว่าแค่เฉพาะการปรับเปลี่ยนฤดูกาล แต่รวมไปถึงการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของทุกสิ่งในผืนฟ้าและผืนดินแห่งนี้ซึ่งเต็มไปด้วยความเจ็บปวดนานัปการ อย่างเช่น

“มีความชั่วร้ายบางอย่างอยู่ในร่างของฉัน...มันมาจากไหนหรือ? ก็จากโพรงใต้ดินข่อยนั่นไง โพรงที่แม่หมาตัวนั้นเคยเป็นเจ้าของ...หลังจากที่มันตายไปฉันชอบที่จะเข้าไปขลุกอยู่ในนั้น นอนเล่น เล่นิทานให้ตัวเองฟัง พูดคุยเรื่อยเปื่อยอยู่คนเดียว...มันกลายเป็นบ้านของฉัน เป็นโลกส่วนตัว เป็นสวนสนุก มันทำให้ฉันสบายใจ แต่ที่ฉันลืมไปก็คือ มันเคยเป็นที่อยู่ของหมาตัวนั้น! แม่หมาชั่วร้ายที่กินกระทั่งลูกของตัวเอง

(บางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้น)

ความเจ็บปวดของชีวิตถือเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงถึงการเรียนรู้ มีความชั่วร้ายวุ่นวายส่วนตัวเกิดขึ้นมากมายกับชีวิตและส่งผลต่อโลกอย่างสมบูรณ์แบบ เป็นความซับซ้อนที่สร้างสมต่อเนื่องกันมาบนพื้นฐานของธรรมชาติจนก่อเกิดเป็นอิทธิพลต่อประสบการณ์ของแต่ละชีวิตอย่างต่อเนื่อง ภาวะดังกล่าวนี้เปรียบดัง “ความเข้าใจที่ไม่เข้าใจ” เป็นโลกทัศน์และชีวทัศน์ที่มนุษย์ในวันนี้ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในสภาพครึ่งหลับครึ่งตื่น

“เป็นพระบารมีล้นเกล้าละครับ

บ้านเมืองที่กำลังวุ่นวายอยู่นี้มีแต่พระองค์ท่านเท่านั้นที่จะยุติมันลงได้...

แต่ผมละครับใครจะช่วยผมได้บ้าง? ผมมีปัญหาชีวิตอย่างนี้ ผมฆ่าเมียไปแล้ว ศพเธอยังอยู่ในห้องนอน ผมไม่รู้ว่าจะ.....!

อะไรนะครับ...! เชื้อผม! ฝีมือหรือครับ ไอ้ที่มันสั่งยิงคนเป็นพันๆได้ก็เพราะมันรู้ว่าฝีมือไม่มี”

(ผิอยู่ในบ้าน)

XXXX

เมื่ออ่านเรื่องของกนกพงศ์มาจนถึงจุดหนึ่ง

ผมมีความรู้สึกถึงความสลับแห่งสังคมความสลับของชีวิตมนุษย์ในแต่ละคน ยิ่งเวลาเปลี่ยนแปลง หลายสิ่งหลายอย่างก็ถูกเปลี่ยนแปลงด้วยพลังอำนาจที่โหดร้าย ของโลก ว่ากันว่ามันไม่ใช่ความยุติธรรมหรืออยู่ดีธรรมเพราะชีวิตไม่ใช่เรื่องราวของสิ่งทั้งสองสิ่งนี้และโลกก็จมหายไปกับความทรงจำผิดๆ ที่ยากจะลืมเลือน มันเป็นความมืดมนท่ามกลางแสงสว่าง เป็นความว่างเปล่าในความสมบูรณ์พร้อมของสิ่งที่เคยเป็น

“มืดมนจนมองอะไรไม่เห็น แม้บัดนี้ทั่วเมืองจะเต็มไปด้วยแสงนานา แต่ทว่าแทนที่แสงไฟซึ่งขับไล่ความมืดทุกซอกทุกมุมออกไปจะทำให้คนเราหายหวาดกลัว กลับยิ่งจุดดิ่งให้จมดิ่งสู่ฝันร้าย นางพบหน้าคดีเยาะห้ทุกคำค้น เสียงหอนของนิอัสเมาะครวญครางอยู่หลังบ้าน.... ทั้งหมดนี้คือกลางมรณะ แล้วเย็นวันหนึ่งเมื่อเสียงขับขานอาซาแว่วมากับสายลม สามีของนางนั่งแข็งอยู่ในเก้าอี้หวาย ดวงตาเบิกโพลงมองจ้องไปข้างหน้า เขาจ้องอย่างจริงจังราวกำลังค้นหาวะไรบางอย่าง ไฟเปิด

หมดทุกดวง หัวห้องสว่างจากระทั่งแลเห็นผมหงอกเส้นหนึ่งซึ่งตกอยู่ข้าง
ขาเก้าอี้".....(แพะในกุโบร์)

เมื่ออ่านเรื่องสั้นต่างๆ ของกนกพงศ์ใน แผ่นดินอื่น ผ่านไปแล้ว
๒ รอบ บางขณะผมพบความแปลกแยกเหมือนที่เคยได้สัมผัสจากงาน
หลายชิ้นในแนว 'Magical Realism' ของ 'การเปี๊ยะ การเซี่ย มาเกวซ'
โดยเฉพาะ 'พายุใบไม้' และในบางช่วงตอนของ หนึ่งร้อยปีของความโดด
เดี่ยว นึกถึงกลืนอายุที่ลึกลับบางประการจาก 'แม่'ของ'มีราน กุนเดรา'...
นึกถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับคุณธรรมอย่างล้าลึกของ บาปของนักบุญ
งานเขียนชิ้นเยี่ยมของ 'ลีโอ ตอลสตอย' และนึกถึงภาพยนตร์แห่งความ
ประทับใจเรื่องหนึ่งผ่าน 'บนถนนโคลีเซียม' ในสัมผัสของ 'ถนนโลกีย์'
(Street of Fire)...ผมนึกถึงเรื่องราวเหล่านี้โดยความเป็นสากลในลักษณะ
ของการคิดคำนึงถึงจิตวิญญาณอย่างมีเป้าหมาย ถึงการมีชีวิตอยู่และการ
เลือกดำรงชีวิตอยู่ ไม่ว่าวิถีแห่งโลกและชีวิตจะลึกลับกว่าลึมหายไปเพียงใด
แต่บรรยากาศทางอารมณ์ที่ถูกสร้างขึ้นอย่างมีผลกระทบต่อเบื้องลึกของ
สำนึกผ่านจากเหตุการณ์และสถานที่ทางภาคใต้ของไทย ทำให้ความเป็น
ไปทั้งหมดเหมือนถูกห่มคลุมด้วยด้านมืดของมนต์ดำ และปมปริศนาที่
ดำมืดในจิตใจมนุษย์ ซึ่งเพียรพยายามหาคำตอบที่ถ่องแท้จริงจัง แต่ยัง
หาไม่พบในความเชื่อแห่งศรัทธาทั่วถ้วนของตนเอง

".....กำเนิดแม่มดก็เหมือนกำเนิดของศาสดาคือเริ่มจากความเชื่อ
เพื่อนำไปสู่ศรัทธา และเรื่องราวปาฏิหาริย์ก็เป็นสิ่งเดียวที่จะตอกหมุด
ความเชื่อให้ฝังแน่นลงสู่ศรัทธาได้ง่ายที่สุด แต่มดไม่เคยเชื่อเรื่องราว
ปาฏิหาริย์ใดๆ เขาจึงเป็นเหมือนคนไร้ศาสนา ดำเนินชีวิตไปตามวิถีที่นึกคิด
ของตน ชีวิตของมดไม่ถึงกับปาฏิหาริย์ แต่ก็ถือได้ว่ามหัศจรรย์"

(แม่มดแห่งหุบเขา)

xxxx

(๒๗)

'ซอเรน เคียกการ์ด' (Soren Kierkegaard) นักปรัชญาชาวเดนมาร์กได้เคยกล่าวไว้ว่า 'ชีวิตจะเข้าใจได้ก็ต่อเมื่อได้มองย้อนไปข้างหลัง แต่เราจะต้องใช้ชีวิตแบบก้าวไปข้างหน้า'

คำกล่าวนี้อาจจะถือเป็นข้อสรุปของ แผ่นดินอื่น งานที่กนกพงศ์ บอกว่าได้ฝากเติมพ้นชีวิตไว้ งานที่ทำให้เราทุกคนต้องตระหนักว่าหากเราไม่ใส่ใจและสนใจวิถีแห่งธรรมชาติทั้งปวงที่เป็นมา แผ่นดินของโลก และชีวิตที่เราได้อยู่และเป็นอยู่จะกลับกลายและเปลี่ยนแปลงไปเป็น แผ่นดินอื่น ที่เราไม่เคยค้นและไม่รู้จัก....แผ่นดินที่จิตใจของมนุษย์จะถูกครอบงำด้วยความมืดมนชั่วร้าย.....แผ่นดินที่จิตวิญญาณบริสุทธิ์ของมนุษย์จะถูกทำลายล้างอย่างย่อยยับจากอำนาจโหดร้ายที่ถูกกลั่นออกมาจากเบื้องลึกแห่งสำนึกด้านในอย่างไม่รู้ตัว

ความเปลี่ยนแปลงในทุกสรรพสิ่งจะดำเนินความชั่วร้ายของมันไปจนไม่สามารถจะค้นกลับไปยังแผ่นดินแห่งความดีงามดั้งเดิมได้อีก....ความชั่วร้ายมืดมนแห่งโลกและชีวิตจะรวมตัวกันกลายเป็นความผิดบาป...เป็นอำนาจที่กล้าแกร่งจนยากแก่การทำลายไปจนชั่วนิรันดร์

"สายน้ำยังคงระดับเดิม แตรกซอนหลากหลายไหลไประหว่างโขดหิน โถมตัวขึ้นพันแนวหินที่ทิ้งขว้างตีฟองขาวฟอง...ผมวิกน้ำขึ้นลู่บนหน้า สายน้ำเย็นเยียบ ก้าวเท้าออกไปยืนบนหินก้อนหนึ่งกลางลำธาร มองไปยังน้ำตกซึ่งฝั่งตัวอยู่หลังม่านเมฆ...ผมได้ยินเสียงตัวเองร้องไห้เบาๆ"

(น้ำตก)

แผ่นดินอื่น ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ลุ่มลึกให้เราต้องค้นหาและสดับตรับฟังถึงเสียงแห่งความรู้สึกที่ดังก้องอยู่ด้านใน เป็นเสียงแห่งการถกเถียงเสวนากันทางปัญญาระหว่าง 'ตัวตนของความคิด' กับ 'สังคมความลึกกลับในโลกแห่งชีวิตของมนุษย์' เบื้องลึก (๒๔)

แห่งนัยทั้งหมดถูกสรุปด้วยเจตจำนงแห่งประสบการณ์ที่มีจุดหมายแท้จริง

"เราฟ่าย เราชนะ สิ่งเหล่านี้มิได้มีความหมายอะไรนัก การชนะ
เพียงแต่ช่วยเสริมกำลังใจของเรามากขึ้น แต่การฟ่ายแพ้ก็ไม่ได้หมายถึง
การสูญเสียจนหมดสิ้นกำลังใจ

...ไม่ว่าฟ่ายแพ้หรือชนะ ชีวิตก็ยังคงก้าวเดินต่อไป เพราะนี่คือ
สิ่งจะในวิถีแห่งการงานอันเงียบเหงา"

xxxx

นับจาก คนบนต้นไม้ ของ 'นิคม รวยวา'ถูกพ่อคนหนึ่ง
(หากไม่เหมือนหมาเสีย) ของวัฒน์ วรรณยางกูร มาจนถึง แผ่นดินอื่น
ของกนกพงศ์ สงสมพันธุ์ ผมถือว่าเรื่องสั้นในแนวทางของความคิดที่
ลุ่มลึกได้เดินทางมาถึงเวลาที่จะได้รับการยกย่องอย่างเป็นทางการ
เสียทีทั้งจากผู้เขียน ผู้อ่าน สำนักพิมพ์ คณะกรรมการตัดสิน ตลอดจน
วงวิชาการทางด้านวรรณกรรม ...ทุกๆสถาบันควรจะเห็นคุณค่าแห่ง
ความคิดว่ามันสามารถที่จะส่งผลอย่างสูงยิ่งต่อการก่อเกิด "แสงสว่างทาง
ปัญญา" กับจิตวิญญาณที่งดงามของทุกๆ คน สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตเป็นถึง
ที่ผ่านพ้นไปแล้ว เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่เราสามารถเปลี่ยน
มุมมองในการย้อนคำนึงถึงอดีต เปลี่ยนทัศนคติความเชื่อที่เรามีต่ออดีต
และสามารถสร้างอดีตในช่วงเวลาต่อไปของเราใหม่ได้

บทวิจารณ์รวมเรื่องสั้น แผ่นดินอื่น

โดย กนกพงศ์ สงสมพันธุ์